

Globalizace a její důsledky

Globální společnost?

Nová společnost?

- **Krise identity:**
 - Kulturní dominance euro-americké kultury se svými pozitivy i negativy vedla k postupnému vytěsnění různých lokálních národních i jiných identit a jejich deformaci touto kulturou dominantní
 - Základním rámcem na němž se dosud určovala identita byl národní stát:
 - Vycházel z danosti teritoria, které bylo základem jeho existence
 - Národní stát vykonával politiku, definoval právo, atd.
 - V rovině identity byl národní stát ztotožněn se státotvorným národem, tedy v Německu žili Němci, ve Švédsku Švédové apod.
 - Existence odlišností a menšin byla uznávána, avšak představovala odchýlení se od řádu a tady byla chápána jako výjimky, v horším případě jako hrozba

Nová společnost

- Tento model společenského uspořádání se ale pod vlivem globalizace začal rozpadat a role národního státu se významně oslabila
- Zároveň vzniká prostor v němž je moc vykonávána někým jiným, než-li byla ortodoxní politika, což vnáší do společnosti zmatek

Nová společnost

- **Proměna nadnárodních korporací:**

- Korporace stejně jako v minulosti dále rozdělují pracovní místa, výrobu a odvod daní dle toho klíče, aby co nejvíce maximalizovali svůj vlastní zisk
- Tímto obírají rozvinuté sociální státy uplatňovat svou moc a formovat regulační rámec
- V procesu globalizace se tyto korporace dále rozrůstají a díky svému vlivu a neukotvení v národním státě dospěly do pozice, kdy mohou poštvávat jednotlivé národní státy proti sobě
- Zatímco klasické nástroje jako odbory a stát hrají stále stejnou hru na národní úrovni, korporace ji vykonávají na nadnárodním principu. Můžeme tak říci, že ve stejných kostýmech průmyslově-společenských distribučních bojů se hraje mocenská hra národní vs. nadnárodní
- Podle některých tak již není co dočinění pouze s politikou, ale s politikou politiky, tzv. metapolitikou

Nová společnost

- **Kulturní dominance globální kultury:**
 - Ztotožnění státu, společnosti a identity je rozrušeno globálním kulturním průmyslem a jeho produkty
 - Globální kultura nově definuje sny a cíle lidí. Jejich cíle se tak již odlišují od jejich geopolitického a kulturního rámce a přejímají cíle a sny globální. Provázanost s globální kulturou je natolik silná, že i lidé na okraji společnosti zůstávají svázáni se symbolikou kulturního průmyslu
 - Po pádu železné opony se na východ dostala kultura spotřební společnosti a na západě opovrhované reklamy se mohly stát pro tyto nově globalizované oblasti příslibem v němž konzumerismus a politická svobody splynuly v jedno

Nová společnost

- **Odlišné chápání kultury:**

- Dochází i ke střetu několika chápání kultury
- V prvním je kultura chápána jako vazba na určité teritorium a je výsledkem lokálních historických procesů. V tomto pojetí má skupina nějakou vlastní kulturu, jež se vymezuje vůči kultuře cizí
- Tato představa kultury má kořeny v romantismu 19. století a později byla rozvinuta antropologií jako kulturní relativismus
- Nové pojetí kultury ji chápe jako obecnou lidskou přirozenost a je definována jako translokální historický proces a hovoří se v tomto případě o kultuře vždy v množném čísle jako neohraničení, neintegrovaná množina bez jednoty
- Obě tato chápání kultury jsou ale slučitelné. Obě dvě kultury jsou nějakým způsobem spojeny s místem, ale první kultura je uzavřena do sebe, zatímco druhá je otevřená směrem ven

Nová společnost

- Můžeme vidět, že globalizační a integrační procesy nakonec vedou k postupnému rozkládání vnitřní kultury zevnitř
- V důsledku toho vidíme v Evropě zrod společnosti, která akceptuje, že národní struktury mohou být obejity strukturami nadnárodními, že rozhodovací proces Francie může být oslaben a regulován nadnárodním orgánem z Bruselu, či Štrasburku
- Vidíme také, že nová Evropa je prostorem regionů, které využívají mikroregionalismus k prosazení a upevnění vlastní regionální identity, ale i pro politickou stabilitu a ekonomicky žádoucí modely chování

Nová společnost

- **Globální občanská společnost:**

- Globální občanská společnost (GOS) je poměrně novým jevem, jehož význam se stále utváří a mění
- Podle odborníků je právě dynamika a nestálost tohoto jevu jeden z hlavních rysů GOS
- Vymezení GOS vychází z tradičního pojetí občanské společnosti, která se ale v důsledku rozvoje a proměn společnosti v době globalizace mění:
 - Zájem a aktivity GOS se z části od národních států přesouvají na nadnárodní a globální úroveň
 - Lepší by však bylo mluvit o rozšíření zájmů občanské společnosti o novou, globální dimenzi.
 - Zdaleka se nejedná o celou občanskou společnost, ale její část, globální občanskou společnost, jejíž aktéry spojuje zájem o problémy na globální úrovni
 - Také toto vymezení je stále ještě obecné, resp. aktéři zabývající se globálními problémy jsou velmi heterogenní, stejně jako dané problémy

Nová společnost

- Klíčovým rysem aktérů GOS je vyspělé globální povědomí. Procesy globalizace jsou základními stavebními kameny pro aktéry GOS a pro jejich vztahy, tak spouštěcími mechanismy pro aktivity GOS
- London School of Economics globální občanskou společnost definuje jako:
 - sféra lidí, událostí, organizací, sítí - jejich hodnot a názorů – jež existují mezi rodinou, státem a trhem, přesahují hranice národních společenství

Nová společnost

- I Manuel Castells zdůrazňuje síťový přístup (tzv. network approach) ke studiu GOS a jejích aktivit. Podle toho také rozlišuje 4 hlavní způsoby organizace GOS, či její projevy:
 - **1) Sítě lokálních organizací občanské společnosti:**
 - Tvoří základy pro globální občanskou společnost
 - Jejich zájem se týká buď lokálních problémů, nebo určitých specifických zájmů
 - Jedná se o rozmanitou skupinu, kam patří náboženské či zájmové skupiny, zástupci určitých komunit atd.
 - Třebaže se primárně nezabývají procesy na nadnárodní, nebo globální úrovni, představují bezprostřední a velmi těsný styk s lidmi v lokalitě, kde působí. Tamtéž zároveň budují příznivé prostředí pro rozvoj a aktivity občanské společnosti, solidaritu, zájem o dění kolem nás a tedy i prostředí pro rozvoj aktérů z níže uvedených skupin GOS

Nová společnost

- Lokální organizace často spolupracují s nadnárodními neziskovými organizacemi, či lokálními organizacemi z jiných zemí, anebo se na problémy lidí z jiných zemí specializují, což z nich právě dělá aktéry GOS
- Příkladem je společnost Člověk v tísni, která vyvíjí humanitární a rozvojové aktivity na čtyřech různých kontinentech. Dále lze jako příklad uvést organizaci Ekologický právní servis, který, ač se zabývá případy porušování práv zpravidla v Česku, je zapojen i do evropské sítě aktérů GOS, kteří usilují o systémové změny regulující chování evropských firem kdekoli ve světě
- **2) Skupina nadnárodních neziskových organizací:**
 - Tyto organizace vyvíjejí aktivity na mezinárodní, nebo globální úrovni, přičemž důležitá je její apolitičnost
 - Můžeme sem řadit organizaci Oxfam International, která často poukazuje na nespravedlivě nastavená pravidla mezinárodního obchodu z perspektivy rozvojových zemí a představuje alternativy, jako například fair trade

Nová společnost

- Dále je ve světě velmi známá organizace Greenpeace, bojující proti devastaci životního prostředí. Greenpeace působí rovněž v Česku, kde jednak upozorňuje na světové problémy, ale zároveň poukazuje na lokální poškozování krajiny, například spojené s těžbou uhlí v severních Čechách
- Další nezisková organizace globálního rozsahu působící u nás je Amnesty International, zabývající se porušováním lidských práv. Její činnost v Česku je informativní a osvětová, snaží se ale také prosadit legislativní změny, či apeluje na odpovědné chování firem a spolupracuje s lokálními neziskovými organizacemi
- **3) Sociální hnutí, jejichž cílem je ovlivnit procesy globalizace:**
 - Tato hnutí bojující za „globální spravedlnost“
 - Jedná se právě o ta hnutí, která bývají nesprávně médii označována jako antiglobalizační, toto označení se začalo šířit médii zejména po velkých protestech v Seattlu roku 1999, které byly reakcí na tamní ministerskou konferenci WTO10

Nová společnost

- Poměrně heterogenní skupiny (tvořené mimo jiné i aktéry z předchozích dvou kategorií) spojoval odmítavý postoj k rozvoji tzv. globálního kapitalismu a k tvrzením, že z ekonomického hlediska bude nakonec globalizace prospívat všem
- Nejednalo se ve všech případech o odmítání globalizace samotné, jako spíše o její přeměnu a prosazení alternativních přístupů. Lepším označením pro tato sociální hnutí je proto spíše „alter-globalizační“
- Desai a Said (2001) vymezují čtyři hlavní názorové proudy hnutí proti globálnímu kapitalismu, které zároveň mohou demonstrovat hlavní názory na globalizaci obecně. Jedná se o zastánce, izolacionisty, reformisty a alternativní

Nová společnost

- Hnutí veřejného mínění:
 - Tento termín zastřešuje spontánní ad hoc mobilizace, které využívají vlastní horizontální komunikační sítě
 - Zpravidla se jedná o reakci na události, které světová veřejnost odmítá, ať už se odehrávají kdekoliv na světě a nemusí se nutně jednat o události spojené s globalizací.
 - Příkladem je situace, kdy se lidé z různých zemí světa bouřili proti barmské vojenské juntě, která roku 2007 tvrdě zasáhla proti obyvatelům země, kteří požadovali změnu totalitního režimu, šíření zpráv přímo z pouličních demonstrací tehdy aktivisté využili v první řadě internet, kdy se veřejnost po celém světě mohla podívat na amatérská videa z pouličních střetů demonstrantů s vojáky v ulicích hlavního města Barmy, Rangúnu